

Sheikh M o h a m m a d H a s s a n V a k i l i

روایات صریح وحدت وجود

تاریخ انتشار: جمعہ ۸ ذی الحجہ ۱۴۳۵

هُوَ الْعَلِيمُ

حقیقت توحید قرآنی و وحدت وجود از مسائلی است که بیان صریح آن معمولاً قابل فهم برای عموم مردم نیست و فقط در فضاهای تخصصی می‌توان از آن صحبت کرد. از همین رو در شرائع الهی معمولاً این حقیقت عالی با بیاناتی بسیار دقیق و ظریف و به سبک سخن در سخن بیان می‌شود؛ به گونه‌ای که هم تمام ظرائف آن بیان شده و هم هر کس به فراخور فهم و ادراک خود از آن بهره می‌برد.

با این همه گاهی به آیات و روایاتی بر می‌خوریم که در آنها همین حقیقت به صراحت و بی‌پرده بیان شده و بدون کتمان تصریح شده که خداوند غیری ندارد و کسی جز او نیست.

روایات ذیل مواردی از این دست است که نگارنده تا به حال با آن برخورد نموده و امید است که با راهنمایی و تذکرات دیگران و تتبع بیشتر تکمیل گردد.

غرض از روایات صریح روایاتی است که بدون نیاز به ضمیمه شدن قرائن، به دلالت مطابقی بر این حقیقت عالی دلالت می‌نماید.

۱. حضرت امام صادق علیه السلام:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا تُقَدَّرُ قُدْرَتُهُ وَ لَا يَقْدَرُ الْعِبَادُ عَلَى صِفَتِهِ وَ لَا يَبْلُغُونَ كُنْهَ عِلْمِهِ وَ لَا مَبْلَغَ عَظَمَتِهِ وَ لَيْسَ شَيْءٌ غَيْرُهُ هُوَ نُورٌ لَيْسَ فِيهِ ظُلْمَةٌ وَ صِدْقٌ لَيْسَ فِيهِ كَذِبٌ وَ عَدْلٌ لَيْسَ فِيهِ جَوْرٌ وَ حَقٌّ لَيْسَ فِيهِ بَاطِلٌ كَذَلِكَ لَمْ يَزَلْ وَ لَا يَزَالُ أَبَدَ الْأَبَدِينَ وَ كَذَلِكَ كَانَ (توحید الصدوق، ص ۱۲۸ و ۱۲۹؛ بحار الأنوار، ج ۳، ص ۳۰۶)

۲. حضرت امام صادق علیه السلام:

قَالَ لِي أَيُّ شَيْءٍ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقُلْتُ لَا وَ اللَّهُ مَا أَدْرِي إِلَّا أَنِّي أَرَاهُ أَكْبَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ فَقَالَ: وَ كَانَ تَمَّ شَيْءٌ سِوَاهُ فَيَكُونُ أَكْبَرَ مِنْهُ؟! فَقُلْتُ وَ أَيُّ شَيْءٍ هُوَ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يُوصَفَ (المحاسن، ج ۲، ص ۳۲۹؛ الكافي، ج ۱، ص ۱۱۸)

۳. حضرت امام صادق علیه السلام:

تَقُولُ فِي دُعَاءِ الْعَبِيدِ بَيْنَ كُلِّ تَكْبِيرَتَيْنِ- اللَّهُ رَبِّي أَبَدًا وَ الْإِسْلَامُ دِينِي أَبَدًا وَ مُحَمَّدٌ نَبِيِّي أَبَدًا وَ الْقُرْآنُ كِتَابِي أَبَدًا وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِي أَبَدًا وَ عَلِيٌّ وَ لِيٍّ أَبَدًا وَ الْأَوْصِيَاءُ أُمَّتِي أَبَدًا وَ نُسَمِّبِهِمْ إِلَى آخِرِهِمْ وَ لَا أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ. (تهذيب الأحكام، ج ۳، ص ۲۸۶)

۴. حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام:

لَا شَيْءَ إِلَّا اللَّهُ فَارْفَعْ هَمَّكَ

يَكْفِكَ رَبُّ النَّاسِ مَا أَهَمَّكَ

(بحار الأنوار، ج ۱۹، ۶۹؛ دیوان امیر المؤمنین علیہ السلام، ص ۳۰۵، حلیۃ الأبرار، ج ۱، ص ۱۵۰)

۵. حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام در روز بدر:

يَا هُوَ يَا مَنْ لَا هُوَ إِلَّا هُوَ اغْفِرْ لِي وَ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (التوحيد، ۸۹)

۶. در دعاء آن حضرت علیہ السلام:

يَا هُوَ يَا مَنْ هُوَ هُوَ يَا مَنْ لَيْسَ هُوَ إِلَّا هُوَ يَا هُوَ يَا مَنْ لَا هُوَ إِلَّا هُوَ (مكارم الأخلاق، ۳۴۶، من دعاء أمير المؤمنين ع في الحاجة)

۷. و در دعاء حضرت ابراهيم عليه السلام:

يَا اللَّهُ يَا هُوَ يَا هُوَ يَا مَنْ لَيْسَ كَهُوَ يَا مَنْ لَا هُوَ إِلَّا هُوَ اغْنِنِي (مهج الدعوات و منهج العبادات، ص ۳۰۷)

۸. حضرت امام رضا عليه السلام:

فَأَفْهَمَهُمَ أَمَّا الْوَاحِدُ فَلَمْ يَزَلْ وَاحِدًا كَائِنًا لَا شَيْءَ مَعَهُ بِلَا حُدُودٍ وَ لَا أَعْرَاضٍ وَ لَا يَزَالُ كَذَلِكَ (التوحيد، ۴۳۰)

۹. حضرت امیرالمؤمنین صلوات الله عليه:

وَ لَا يُوصَفُ بِشَيْءٍ مِنَ الْأَجْزَاءِ وَ لَا بِالْجَوَارِحِ وَ الْأَعْضَاءِ وَ لَا بِعَرَضٍ مِنَ الْأَعْرَاضِ وَ لَا بِالْعَبْرِيَّةِ وَ الْأَبْعَاضِ (بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۳۱۱)

۱۰. حضرت رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم

أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَتْهَا الْعَرَبُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ

أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ

وَ كُلُّ نَعِيمٍ لَا مَحَالَةَ زَائِلٌ

(بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۹۵)